

COVID-19 ‘UN ÜLKEMİZ TURİZM SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

Turizmin döviz kazandırma ve cari açığı kapatmadaki rolünün yanı sıra,istihdama da doğrudan etkisi mevcuttur.Küreselleşme ile birlikte sınırların ortadan kalkmasının sonucunda, tüm dünyada yaşanan olumlu veya olumsuz gelişmeler en başta gelişmekte olan ülkeleri etkilemektedir. Ekonomik kriz dönemlerinde yatırımların ve kamu harcamalarının azalması, talebin düşmesi, işsizliğin artması sonucunda (sektörün toplam istihdam içindeki payının ortalama %8 olduğunu belirtmekte fayda var.) toplumsal ekonomik gelişme, sosyal kalkınma ve refah gibi makro ekonomik olumsuzluklar yanında bireysel psiko-sosyal sorunlar ile aile içi problemlerin artması ve toplumsal yaşamın bozulmasına da yol açmaktadır.

Turizm sektörü,talepte meydana gelen değişimlerden en hızlı ve en dinamik etkilenen sektörlerdendir. Ülkemiz açısından, özellikle jeopolitik konumunun getirdiği uluslararası politik gelişmelerden oldukça etkilendiği,ayrıca son 10 yılda mevcut iktidarın başta Suriye ve Mısır olmak üzere tüm bölge ülkeleri ile yaşadığı gerilim,çatışmalar ve bu minvalde Avrupa Birliği ile yaşanan başta göçmen krizinin etkisi Türkiye ekonomisini derinden sarsmıştır.

2013 sonu 2014 yılı başından itibaren Rusya’nın Ukrayna ve Kırım üzerindeki politikalarının sonucunda, Avrupa Birliği ve ABD ‘nin ambargo kararı ve petrol fiyatlarını düşürme stratejisinin doğrudan etkisiyle, Rus Rublesinin aşırı değer kaybı ülkemiz turizmine doğrudan yıkıcı oranda etki etmiştir.(2014 rakamlarına göre Türkiye’ye gelen turist sayısının %12,4’ü Rusya kaynaklıdır.) Devamında 2015 yılında Türkiye-Rusya arasında yaşanan uçak krizinin etkisi ile 2016 yılının Temmuz ayı ortalarına kadar Rusya’nın uyguladığı seyahat yasağı ve sonrasında yaşanan 15 Temmuz darbe girişiminin iç turizmi de vurmasıyla sektörün son derece zorlu yılları geride bıraktığını söyleyebiliriz.

Tek adam rejiminin ülkeyi ekonomik olarak soktuğu darboğazın etkilerinin şiddetlendiği 2018 yılı Ağustos ayından itibaren, TL ‘de yaşanan sert değer kayıpları ağırlıklı olarak YP üzerinden borçlanmış durumda olan sektör oyuncularının üzerindeki finansman yüküne bir kat ilave yük bindirmiştir.

2018 yılından itibaren sektörün toparlanma ve büyüme yaşayacağı beklentisinin etkisiyle,-firmalarca döviz bazında borçlanma ile büyüme ve yatırım yapma eğilimi hakim olmuştur.Özellikle enflasyon ve kur baskısının artması ile birlikte yatırımların geri dönüş süreleri uzamış,özkaynaklarda ve duran varlıklarda döviz bazında erime hasıl olmuştur.

Tüm bunların üzerine,Çin’de ortaya çıkan ve kısa sürede tüm dünyaya yayılan COVID-19’un en derinden etkilediği sektörler ulaştırma ve turizm olmuştur.Ülkemizde de Mart ayından itibaren uygulamaya konulan tedbirlerin etkisi,sınırların kapatılması,yurtiçi ve yurtdışı seyahat kısıtlamaları ile turizm sektöründe faaliyet gösteren binlerce restoran,kafe,bar,otel,tema park işletmeleri, deniz ve kara yolu yolcu taşımacılığı işletmeleri ile eğlence sektörü

COVID-19 ‘UN ÜLKEMİZ TURİZM SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

firmaları ticari faaliyetlerinde bir anda sıfır noktasını görmüşlerdir. İşletmelerin faaliyetlerine pandeminin etkisiyle zorunlu ara vermeleri yanında, yaz sezonuna yönelik rezervasyon iptallerinin eklenmesi Turizm Endüstrisini bu dönemde ödemeler dengesi ve nakit döngüsü anlamında çok güç durumda bırakmış, en yoğun işten çıkarmaların yaşandığı sektör haline gelmiştir. Gerek işletme sermayesi gerekse yatırım finansmanı geri ödemelerini, mevsimsellik gereği yaz sezonuna özgü esnek ödeme planlarına uyarlamış olan firmaların %35-40 kapasite ile faaliyete başladıkları dönemde kendilerini kredi ödemeleri ile başbaşa bulmuşlardır. Bu dönemde hükümet kanadından hiçbir destek bulamayan firma ve işletmelerin bankaların yüksek faiz oranlı yapılandırma seçeneklerini kabul etmek dışında seçenekleri kalmamıştır.

Yaşanan kriz ortamında, havuz müteahhitlerine ve şürekasına geçiş garantileri veren, vergilerini silen, ilave yatırım teşvikleri ile ihaleleri bedavaya getiren iktidar, turizm sektöründe yer alan başta konaklama, restoran, kafe, bar, ulaşım işletmelerine yönelik hiçbir ekonomik tedbir ve destek vermemiştir. Yüksek borçlanma ile pandemiye yakalanan sektör oyuncularını, açıklanan ekonomik paketlerden kendi payına sadece ilave borçlanma ve banka kredisi almıştır. Kendi havuz medyalarında açıkladıkları sözüm ona ekonomik tedbirlerin dışı dokunur bir etkisi olmadığı aşikardır.

Çeşme’de faaliyet gösteren otel, restaurant ve diğer turistik işletmeler sezonu ortalama %50 hasılat kaybı ile kapattılar. Bu işletmelerin bir kısmı banka kredilerini, işyeri kiralalarını ödeyemediler. Ayakta kalmakta zorlanan, ticari faaliyetini devam ettirmekte zorlanan, diğer yıllarda 12 ay faaliyet gösteren bir çok işletme, faaliyetine 2021 yılı Mayıs ayına kadar ara verdi. İşletmeler en basit giderlerini dahi karşılayacak bir ciro yapamamaktadır. Döviz kurlarının 2018 Ağustos ayından günümüze durmaksızın artması halkın satın alma gücünü düşürüp, yoksullaştırırken, işletme sahiplerinin de ticaret hacmini aşağı yönlü etkilemektedir.

Sonbahar ile birlikte artışa geçen vaka sayıları neticesinde pandemide başlayan ikinci dalgaya da zamanında ve gerçekçi tedbirler almaktan kaçınan iktidar, çıkış yolunu hiçbir ekonomik destek vermeden kısıtlama kararlarında bulmuştur. İşletmeler faaliyetlerine ara verirken, binlerce çalışan 1.168-TL ‘lik sadakaya muhtaç bırakılmıştır. Bu ücret ne ev kirasına ne de mutfak giderlere yeter. Binlerce işletmede çalışan yönetici, aşçı, garson, komi, bulaşıkçı, vale, kasiyer, halkla ilişkiler, barmen, müzisyen, dj gibi binlerce çalışan evinin geçimini sağlayamamaktadır. Bu insanlar banka borçları, ev kiralrı, mutfak masrafları, çocuklarının gereksinimlerini karşılayamamaktadır. Bu insanları salgın değil açlık veya bunalım öldürecektir. Bu insanların yaşadıkları birer dram haline gelmiştir. Pandemide insanca yaşayacakları bir ücretin sağlanması zorunluluktur.

Milyonlarca yurttaşın istediği sadece tek bir şey var. O da insanca yaşamak.

COVID-19 ‘UN ÜLKEMİZ TURİZM SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

İktidarca son açıklanan Turizm Destek Kredi Paketi yine sadece belirli büyüklükteki işletmelerin dertlerine derman olabilecek niteliktedir.Şöyle ki, bu destek paketine göre, konaklama sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin yararlanabilmesi için Turizm İşletme Belgesi’ne sahip olmaları birinci şarttır.Turizm Bakanlığı’nın kendi açıkladığı verilere göre bu belgeye sahip işletme sayısı %5’ler düzeyindedir.Özellikle butik oteller,pansiyonlar,2 ve 3 yıldızlı tesisler Turizm İşletme Belgesi’ne sahip olmayıp Belediye Belgeli olarak faaliyet göstermektedirler. Konaklama dışı restoran,kafe gibi işletmeler ise TLREF+200 bp faizine bağlı ve 3 ayda bir değişken faizli borçlanmak zorunda bırakılmaktadır.(05.12.2020 tarihi itibariyle uygulanan faiz oranı % 17,03 ‘tür.Hali hazırda bankalarca kendi kaynaklarından yıllık %18 sabit faizli kredi plase etmektedir.)

Gelinen noktada, turizm bölgelerinde faaliyet göstermekte olan konaklama,yeme-içme, hediyelik eşya,perakende giyim ve aksesuarı ile yolcu taşımacılığı sektörlerinde faaliyet göstermekte olan Kobilere ve Mikro işletmelere yönelik ciddi,çözüme yönelik adımlar atılmalıdır.

Turizm sektörü firmalarının ortak talep ve önerileri şunlardır,

- ✓ Kira Stopajı,
- ✓ 7183 sayılı kanunun 6.maddesi kapsamındaki Turizm Katkı Payı,
- ✓ Ecrimisil veya işgaliye vergi ve harçlarının, 2021 yılı sonuna kadar alınmaması,
- ✓ Pandemi döneminde ertelenen Vergi ve SGK ödemeleri dahil olmak üzere firma ve işletmelerin kamu borçlarının 1 yılı ödemesiz asgari 4 yıl vadede faizsiz yapılandırılması,
- ✓ Eximbank kaynaklı turizm kredilerinde firmalardan banka teminat mektubu talep edilmektedir. Hem bankalara teminat mektubu komisyonu hem de Eximbank’a faiz ödemek zorunda kalan firmalar iki kat maliyete katlanıyorlar. Eximbank Kaynaklı Turizm Kredilerinin de Sevk Öncesi İhracat Kredilerinde olduğu gibi doğrudan bankalarca piyasaya plase edilmesi halinde firmaların borçlanma maliyeti yarıya inecektir.
- ✓ Pandemi süresince kamu alacaklarına yönelik e-haciz uygulanmaması, banka hesaplarının bloke edilmemesi,

COVID-19 ‘UN ÜLKEMİZ TURİZM SEKTÖRÜNE ETKİLERİ

- ✓ Firmalara yönelik Sicil affının yürürlüğe alınması,
- ✓ Pandemi sürecinde ödeme güçlüğüne düşen işletmelere ilk 1 yılı ödemesiz 5 yıl vadede düşük faizli yapılandırma imkanı sağlanması,
- ✓ Mikro işletmelerin işletme sermayesi ihtiyaçlarını karşılamak üzere KOSGEB veya KGF ayağında 5 yıl vadeli faizsiz mikro kredi finansman imkanı sağlanması,
- ✓ Kobilere yönelik ilk 1 yılı ödemesiz, toplam 5 yıl vadeli düşük faizli kredi seçeneği sağlanması,
- ✓ Özellikle otel işletmelerinin en büyük gider kalemleri arasında yer alan ısıtma –aydınlatma, su giderleri hususunda indirim-teşvik sağlanması,
- ✓ İstihdam teşviki ve işveren sigorta primlerinde indirim sağlanması,
- ✓ Kafe, restoran gibi ticari işletmeler her yıl TAPDK içki-sigara satış ruhsatlarını yenilemek zorundadırlar. 2020 yılında TAPDK ücreti 8.700-TL idi. 2021 yılında ruhsat yenilemelerin in ücretsiz yapılması,
- ✓ Bakanlık sınıflandırma yönetmeliğince kafe, restoran, otel, plaj işletmeleri, gece kulübü, bar vb işletmeler, canlı yada bant müzik yayınları için her yıl MESAM lisans bedeli ödemektedir. Canlı müzik yapan bir kafenin, 55-60 metrekarelik bir restoranın yada 30 odalı bir otelin yıllık müzik lisans bedeli ödemesi ortalama 9-10 Bin TL ‘dir. 2021 yılı için bu bedellerin bakanlıkça karşılanması,
- ✓ Şahıs firmalarının Gelir Vergisi ile ticari şirketlerin Kurumlar Vergisi oranlarında indirim yapılması,

Sağlanması, sektörün nefes alarak faaliyetine devam etmesine olanak sağlayacaktır.

En derin saygı ve hürmetlerimle.

Hakkımda

1982 yılında Çeşme’de doğdum.

İlk,Orta ve Lise eğitimimi Çeşme’de tamamladım. 2003 yılında Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi Bölümü’nden mezun olarak lisans eğitimimi bitirdim. Mezuniyet - Bitirme Tezimi “Turizmin Türkiye Ekonomisi’ndeki Yeri ve Ege Bölgesi Turizmi” konusunda savundum.

Okul hayatım boyunca,turizm sektöründe faaliyet gösteren aile işletmelerimizde görev alarak, piyasanın ve ticaretin içinde yoğruldu.

2005 yılında Memur olarak başladığım Türkiye İş Bankası A.Ş. ‘deki iş yaşamımın 16 yılını, sırasıyla Urla, Aydın ve Çeşme Şubeleri’nde Yönetici olarak geçirdim.

Aile şirketlerimiz ile Çeşme’de dört adet otel ve restaurant işletmeciliği alanlarında turizm sektöründe faaliyet göstermekteyiz.

Türkiye İş Bankası Anonim Şirketi’ndeki görevim esnasında, 2010 yılından itibaren her döneminde Banka-Finans ve Sigorta İşçileri Sendikası’nda(BASİSEN) İşyeri Sendika Temsilcisi ve Genel Kurul Delegeesi seçildim. Yine Basisenliler Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı (BASİDAV) Genel Kurul Delegeliği görevlerinde bulundum.

31.03.2019 Yerel Seçimlerine yönelik olarak Cumhuriyet Halk Partisi Çeşme Belediye Başkan Aday Adayı oldum.

Eposta : onurSaatli@gmail.com

Facebook/Twitter/Instagram : @onurSaatli